

Vilniaus universitetas
Medicinos fakultetas

STUDENTŲ MOKSLINĖS VEIKLOS TINKLO LXXVI KONFERENCIJA

Vilnius, 2024 m. gegužės 13–17 d.

PRANEŠIMŲ TEZĖS

Leidinį sudarė

VU MF Mokslo ir inovacijų skyriaus

inovacijų specialistas Kristijonas PUTEIKIS ir

administratorė Rima DAUNORAVIČIENĖ

VILNIAUS
UNIVERSITETO
LEIDYKLA

2024

Mokslo komitetas:

doc. dr. Valdemaras Jotautas
dr. Diana Bužinskienė
prof. dr. Violeta Kvedarienė
prof. dr. (HP) Saulius Vosylius
prof. habil. dr. (HP) Gintautas Brimas
Indrė Sakalauskaitė
Laura Lukavičiūtė
dr. Agnė Abraitienė
doc. dr. Jūratė Pečeliūnienė
prof. dr. Vaiva Hendrixson
doc. dr. Ieva Stundienė
prof. dr. Eglė Preikšaitienė
doc. dr. Birutė Zablockienė
prof. dr. Pranas Šerpytis
Artūras Mackevičius

dr. Žymantas Jagelavičius
doc. dr. Agnė Kirkliauskienė
prof. dr. Marius Miglinas
Žilvinas Chomanskis
doc. dr. Kristina Ryliškienė
prof. dr. Vilma Brukienė
doc. dr. Saulius Galgauskas
Andrius Žučenka
doc. dr. Birutė Brasiūnienė
doc. dr. Jaunius Kurtinaitis
prof. dr. Eugenijus Lesinskas
doc. dr. Goda Vaitkevičienė
prof. dr. Alvydas Navickas
doc. dr. Rima Viliūnienė
prof. dr. (HP) Edvardas Danila

prof. dr. Nomedą Rima Valevičienė
Teresė Palšytė
doc. dr. Vytautas Tutkus
doc. dr. Danutė Povilėnaitė
dr. Viktorija Andrejevaitė
prof. dr. Robertas Stasys Samalavičius
dr. Agnė Jakavonytė-Akstinienė
doc. dr. Jurgita Stasiūnienė
dr. Arnas Bakavičius
prof. dr. Gilvydas Verkauskas
prof. dr. Sigitą Lesinskienė
doc. dr. Marija Jakubauskienė
prof. dr. (HP) Janina Tutkuvienė

Organizacinis komitetas:

Kristina Marcinkevičiūtė
Viktorija Rakovskaitė
Austėja Grudytė
Justina Semenkovaite
Matas Žekonis
Rokas Žekonis
Milvydė Marija Tamutytė
Augustė Senulytė
Miglė Miglinaitė
Rokas Bartuška
Damian Luka Mialkowskyj
Karina Mickevičiūtė
Jovita Patricija Druta
Emilija Šauklytė

Austėja Račytė
Tadas Abartis
Mindaugas Smetaninas
Rafal Sinkevič
Gerda Šlažaitė
Kamilė Čeponytė
Einis Novičenko
Benas Matuzevičius
Gabriela Šimkonytė
Ieva Ruzgytė
Milda Mikalonytė
gyd. rez. Valentinas Kūgis
gyd. rez. Gabrielė Bielinytė
Vėjas Vytautas Jokubynas

Deivilė Kvaraciejūtė
Julija Pargaliauskaitė
Paulius Montvila
Rūta Bleifertaitė
Alicija Šavareikaitė
Julija Kondrotaitė
Gediminas Gumbis
Joana Leščevskaja
Gabrielė Bajoraitė
Augustinas Stasiūnas
Odeta Aliukonytė
Robertas Basijokas
Elvin Francišek Bogdzevič

ISSN 2783-7831 (skaitmeninis PDF)

© Tezių autoriai, 2024

© Vilniaus universitetas, 2024

7-10 KLASIŲ MOKINIŲ SU MAISTU IR MITYBA SUSIJUSIŲ SUNKUMŲ BEI POŽIŪRIO Į SAVO KŪNĄ TYRIMAS

Darbo autorės. Justina ANDRUŠKEVIČ, V kursas; Urtė STANELYTĖ, III kursas.

Darbo vadovai. lekt. Rokas ŠAMBARAS, VU MF Klinikinės medicinos institutas, Psichiatrijos klinika, Prof. dr. Sigita LESINSKIENĖ, VU MF Klinikinės medicinos institutas, Psichiatrijos klinika.

Darbo tikslas. Išanalizuoti 7–10 klasių mokinių su maistu ir mityba susijusius sunkumus, įvertinti požiūrius į savo kūną bei rezultatus palyginti tarp lyčių.

Darbo metodika. 2023 metais, spalio–gruodžio mėnesiais buvo atlikta anoniminė apklausa, siekianti ištirti Vilniaus miesto moksleivių fizinę, psichoemocinę ir socialinę gerovę. Apklausa vykdta 3 Vilniaus miesto mokyklose (Vilniaus Antakalnio Progimnazijoje, Vilniaus Antakalnio Gimnazijoje, Vilniaus Karoliniškių Gimnazijoje). Anketą sudarė demografinė, antropometrinė dalys (paauglių ūgis ir svoris) ir 11 klausimų klausimynas apie paauglių požiūrį į savo kūną bei su maistu ir mityba susijusias problemas. Papildomai buvo apskaičiuotas moksleivių kūno masės indeksas (KMI) pagal formulę svoris (kg) padalintas iš ūgio (m), pakelto kvadratu. KMI reikšmės buvo suskirstytos į tris kategorijas: „Nepakankamas svoris“ ($< 18,5 \text{ kg/m}^2$), „Normalus svoris“ ($18,5\text{--}24,9 \text{ kg/m}^2$), „Viršsvoris“ ($> 25 \text{ kg/m}^2$). Duomenys buvo apdoroti naudojant Microsoft Excel ir R 4.2.3 statistines programas (analizei naudota aprašomoji statistika, Pearsono Chi-kvadratu kriterijus). Duomenys interpretuojami kaip statistiškai reikšmingi kai $p < 0,05$.

Rezultatai. Apklausoje dalyvavo 975 7–10 klasės moksleiviai iš 3 Vilniaus miesto mokyklų. Iš jų 805 (82,5 proc.) atsakė į visus statistinei analizei būtinus klausimus. 50,2 proc. apklaustųjų sudarė berniukai (404), 46,3 proc. – mergaitės (373). 3,5 proc. (28) nurodė lytį kaip „kita“. Amžiaus vidurkis $14,65 \pm 1,17$, jauniausiam buvo 12 metų, vyriausiam – 16. Ūgio vidurkis $1,72 \text{ m} \pm 0,1$, svorio $61,26 \text{ kg} \pm 14,4$. Bendras KMI vidurkis $20,68 \text{ kg/m}^2 \pm 4$. KMI vidurkis tarp mergaičių buvo $20,26 \text{ kg/m}^2 \pm 3,5$, tarp berniukų – $20,94 \text{ kg/m}^2 \pm 4,2$, $p > 0,05$. 26,0 proc. paauglių (202) KMI buvo $< 18,5 \text{ kg/m}^2$ ir 8,8 proc. paauglių (68) KMI buvo $> 25 \text{ kg/m}^2$. 7,9 proc. berniukų (61) ir 20,1 proc. mergaičių (156) pažymėjo, kad norėtų būti lieknesni ($p < 0,001$). Net ir esant normaliam KMI, 29,6 proc. (150) paauglių norėjo sverti mažiau ($p < 0,001$). 11,6 proc. berniukų (90) ir 17,4 proc. mergaičių (135) bent kartą gyvenime laikėsi dietos ($p < 0,001$). 14,3 proc. berniukų (111) ir 27,2 proc. mergaičių (211) atskleidė, kad bijo sustorėti ($p < 0,001$). 3,6 proc. berniukų (28) ir 9,5 proc. mergaičių (74) apklausoje prisipažino, kad prarado daug svorio per trumpą laiką dėl netinkamos mitybos ($p < 0,001$). 11,1 proc. berniukų (86) ir 14,7 proc. mergaičių (114) išreiškė, kad yra nepatenkinti savo kūnu ($p < 0,001$). Tik 3,7 proc. berniukų (29) ir net 14,4 proc. mergaičių (112) jautė baimę priaugti net

ir mažiausio svorio ($p < 0,001$). 11,8 proc. berniukų (92) ir 20,2 proc. mergaičių (157) nurodė, kad ne visada geba kontroliuoti savo mitybą ($p < 0,001$). 14 proc. berniukų (109) ir tik 9 proc. mergaičių (70) pažymėjo, kad vienu prisėdimu suvalgo didelį kiekį maisto ($p < 0,001$). Tik 0,6 proc. berniukų (5) ir 2,6 proc. mergaičių (20) prisipažino, kad yra vartoję vaistų, kurie mažina apetitą, laisvina vidurius ar varo šlapimą ir taip kontroliuoja svorį ($p < 0,001$).

Išvados. Nors daugiau nei pusės moksleivių KMI buvo normos ribose, beveik trečdalis jų norėtų sverti mažiau. Mergaitės dažniau nei berniukai išreikšdavo norą būti lieknesnėmis, laikėsi dietų, bijojo priaugti svorio ir dažniau laikėsi netinkamos mitybos, dėl kurios per trumpą laiką numetė daug svorio. Taip pat mergaitės dažniau nurodė, kad yra nepatenkintos savo kūnu, bijo net mažiausio svorio padidėjimo ir turi sunkumų kontroliuojant savo mitybą. Galiausiai, su moteriška lytimi asocijuojasi ir didesnis polinkis vartoti kūno svorį kontroliuojančius vaistus. Tuo tarpu tarp berniukų pastebėta dažnesnė tendencija suvalgyti didelį kiekį maisto vienu prisėdimu.

Raktažodžiai. Mitybos sutrikimai; vaikai ir paaugliai; požiūris į savo kūną.